

Posudek na sborník o Karlu Sabinovi

Sborník ze sympozia o Karlu Sabinovi, které se konalo v r. 1978, obsahuje jedenáct příspěvků, obhlížejících z nejrůznějších stran význam Sabinova díla pro český kulturní a literární vývoj. Metodologický přístup jednotlivých autorů k zpracovávaným tématům i jejich názor na Sabinovu osobnost se značně liší, to však nepovažují za nedostatek; naopak, různost pohledu umožňuje zhodnotit dílo všestranněji a ve svém celku pak skládá objektivnější obraz působení ~~o díle~~ rozporuplné osobnosti.

Tématicky se většina příspěvků sdružuje do několika okruhů ~~xx~~ problémů, k nimž se soustředila pozornost: je to Sabinovo pojetí a beletristické ztvárnění národní historie i přístup ke společenské problematice /P. Čornej, J. Hanzal, V. Křivánek/, jeho románové dílo, zvláště pak vrcholná práce Oživené hroby /A. Macurová, J. Janáčková, V. Macura, D. Hodrová/, činnost teatrologická a libretistická /V. Königsmark, J. Jiránek/; dva nejrozsáhlejší příspěvky spojuje zřetel k Sabinovým zásahům do podoby díla jiných autorů - první se zabývá jazykovým programem K. Sabinovy a jeho realizací v úpravách cizích textů /A. Stich/, druhý charakteristickými rysy jeho novelistiky a jejich případným přenesením do prací připsaných Máchovi, z čehož vyplývá i kontinuita jeho beletristiky /R. Grebeníčková/.

Na rozdíl od předchozího zdůrazňování Sabinovy publicistiky se sborník soustřeďuje především na zhodnocení beletristického snažení Sabinova a jeho zařazení do kontextu úsilí doby o český román i do kontextu cizích vlivů. V tomto směru přinášejí některé příspěvky pozoruhodné postřehy a podněty. Hemží se jimi stať R. Grebeníčkové, byť místy může vyvolat polemiku; cenné je vysledování geneze Oživených hrobů /Janáčková/ a vyložení jejich složité významové stavby /V. Macura, A. Macurová/ stejně jako vysledování vzniku obrozenického románu s vlasteneckým tajemstvím pod vlivem dobrodružné četby cizí a ~~praktičtější~~ ^{uplatnění} rysů tohoto žánru v tvorbě Tylově a Sabinově /Hodrová/. Také příspěvky o Sabinových názorech na národní minulost a o jeho historických povídkách osvětlují v lecčem nově jeho podněty v této oblasti. Hlavní příspěvky o jazyce a příznačných rysech Sabinovy beletristiky přinášejí bohatý materiál, umožňující mj. hlouběji nahlédnout do tajemství Sabino-

vých zásahů do děl jiných autorů. V těchto i některých dalších statích /Hodrové, Königsmarka, Křivánka, Hanzala, Čorneje/ sborník přesahuje problematiku díla Sabinova a dotýká se i K. H. Máchy, K. Havlíčka Borovského, J. E. Sojky, M. M. Z. Poláka aj. nebo přináší podněty pro sledování konstituování některých literárních žánrů za obrození a jejich vývojových tendencí. Na tom nemění nic ani to, že některé vývody mohou být považovány za diskusní. Vzhledem k této okolnosti by však bylo vhodné doplnit sborník alespoň stručným obrazem diskuse na sympóziu, aby bylo čtenáři zřejmé, nakolik byly vyslovené názory akceptovány a nakolik vyvolaly polemiku.

Zpracování jednotlivých článků není na stejné úrovni. Většinou mají již charakter rukopisů připravených k tisku, některé texty však nelze považovat za čistopis. Bude třeba také vykorigovat ještě různé pravopisné a stylistické nedostatky, tu a tam i zlepšit pregnantnost formulací /řadu takových míst jsem v rukopisu označil tužkou/; platí to zvláště o obsahově bohaté statí R. Grebeníčkové, u níž schází i poznámkový aparát /za zbytečné či přehnané pak považuji četné a namnoze neadresné výpady autorky na literární historiky 20. stol., že nedoceňovali beletristické práce Sabinovy, tím spíše, že z její analýzy nakonec žádná rehabilitace Sabiny-beletristy nevyplývá/.

Soudím, že sborník jako celek obohacuje naše poznání díla a kulturního působení Sabinova, ukazuje jeho mnohostranný vliv a navíc přináší i nové poznatky k některým vývojovým tendencím naší literatury 19. stol. Namnoze jde o problémy, s nimiž se naše literární historie musí vyrovnat v zájmu přesnějšího obrazu naší obrozenské literatury. Rozhodně si sborník zaslouží vydání alespoň v malotirážní edici.

P. Pešta

V Brně 3. srpna 1980

PhDr. Pavel Pešta